

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 16(901)

Reede, 5. mai 1978

XXX aastakäik

→ INSTITUUDI
NÕUKOGUS

Arutati füüsika kateedri tööd. Konstateeriti, et kateedri kollektiiv dots. R. Pakkase juhitud on õppe- kasvatuse-, meetodika- ja teadustöös saavutanud positiivseid tulemusi.

Õppeedukus on pidevalt kõrgem üldteoreetiliste õppeainete teaduskonna õppeainete keskmisest. Õppejõudude teaduslik kvalifikatsioon on lähedane optimaalsele.

Suurt tähelepanu on kateeder pööranud füüsika näitbaasi väljaarendamisele ja kaasajasta-

misele. Tänu rektoraadi abile on kateedri materiaalne baas viimaste aastate jooksul tunduvalt täienenud. On loodud tingimused viljakaks teadustööks, mis on kontsentreerunud põhiliselt suunda — pooljuhtmaterjalide füüsikaliste omaduste uurimisse.

Raskused ja puudused kateedri töös: ruumid on üle koormatud, üliõpilaste õpetamise ja nende teadmiste kontrollimise tase kateedri õppejõudude vahel pole ikka veel vajalikul määral ühtlustunud. Ebapiisavad on sidemed vabariigi teiste kõrgkoolide füüsika kateedritega.

Võeti vastu üksikasjalik otsus arutatud küsimuses.

*

Nõukogu arutas ka matemaatika ja majandusmatemaatika kateedrite tööd. Ettekande tegi kontrollkomisjoni esimees dots. R. Jürgenson.

Märgiti, et matemaatika õpetamisel on saavutatud edu.

Kõikidel erialadel on ühtsed tööprogrammid. Suurt tähelepanu on pööratud õppekirjanduse koostamisele ja väljaandmisele. Kõige selle tulemusel on õppeedukus tõusnud.

Arvutussaali väljaarendamine ja tugevdamine on võimaldanud matemaatika põhikursuses kõikidel erialadel sisse viia kohustuslikud arvutusgraafilised tööd, mis tagavad nüüdise aegse arvutustehnika kasutamise juba esimestest semestritest alates.

Matemaatika kateedrite ees seisvaks oluliseks küsimuseks on ikka veel õppejõudude koosseis ja kvalifikatsioon (matemaatika kateedri õppejõududest on ainult 50-1 protsendil teaduslik kraad).

Nõukogu võttis vastu üksikasjaliku otsuse matemaatika kateedrite töö edasiseks täiendamiseks.

Rahvakontroll

1976. aasta mais valitud TPI rahvakontrolli peagrupi tegevus on kestnud peaaegu 2 aastat. Saavutatu võeti kokku aprillis toimunud aruandekonverentsil, kus põhiettekande tegi TPI rahvakontrolli peagrupi esimees Evald Toom.

Aruandja märkis, et 39-liikmeline peagrupp on jaotatud 5 sektoriks: 1) õppetöö kontrolli sektor (esimees Rein Munter); 2) teadustöö kontrolli sektor (esimees algul Enn Uustalu, hiljem Heikki Aarna); 3) ühiselamute kontrolli sektor (esimees Lembit Sarapik); 4) majandustegevuse kontrolli sektor (esimees Rein Varvas); 5) õppe- ja informatsioonisektor (esimees Maano Koppel). Peagrupi juhiv büroo, kuhu kuuluvad lisaks sektori esimeestele veel peagrupi esimees Evald Toom, aseesimees Lembit Varik ja sekretär Helvi Meinberg.

Rahvakontrolli peagrupp töötab igaks semestriks koostatavate tööplaanide alusel, mis rahvakontrolligruppide parteilise juhtimise põhimõttest lähtudes kooskõlastatakse instituudi parteikomitee istungil. Nii on võimalik ära hoida dubleerimist erinevate kontrollorganite tegevuses. Selline oht on meie suures asutuses täiesti reaalne, sest kontrolliga tegeleb mitte üksnes rahvakontroll.

Õppetöö kontrolli sektori üheks tõemahukaks ürituseks on olnud nõrga õppeedukuse põhjuste väljaselgitamine mõnedes õpperühmades. Põhiliseks kontrollimise objektiks olid rühmajuhendaja, kateedri, dekanadi ja teaduskonna meetodika-nõukogu poolt õppeedukuse parandamiseks ette võetud abinõud. Kontrolliti ka üliõpilaste eeldusi õppimiseks, võttes aluseks sisseastumiseksamite hinded. Sektor on tänu üldteoreetiliste õppeainete teaduskonna dekanadile, kes on kontrollimisel suurt abi osutanud.

Juba 1973. aastast alates on tegeldud õppemetoodiliste materjalide kontrollimisega. Ajapikku on olukord tunduvalt paranenud. Seda tööd jätkatakse ka edaspidi. Teadustöö kontrolli sektori põhi-

töök on olnud lepinguliste uurimistööde käigu kontrollimine pidevalt ja süstemaatiliselt koos teadusliku uurimise sektori töötajatega. Teadustöö efektiivse kontrollistatemi väljakujunemist meie instituudis võib pidada administratsiooni ja rahvakontrolli ühistöö tulemuseks. Meil kasutatavat süsteemi tutvustati Rahvakontrolli Vabariikliku Komitee eestvõttele ka teistele ENSV kõrgõppeasutustele. Alates möödunud semestrist on laiendatud kontrolli ka riigielarvelistes töodes.

Ühiselamu kontrolli sektor moodustati alles eelmisel aruandevalimiskonverentsil, mistõttu tema töö funktsioonid ja meetodid on alles väljakujunemisejärgus. Sektor on kontrollinud puhketubade olukorda ühiselamuis, viimaste varustatust inventariga ja koosseisudega komplekteeritud. Kontrollimisel tehtud ettepanekud on osaliselt administratsiooni poolt täidetud.

Majandusliku tegevuse kontrolli sektor on järginud keemiahoone juurdeehituse ehitustööd, importseadmete ja tööaja kasutamist kõikides teaduskondades. On esinenud tööle hilinemisi, ei registreerita korralikult tööaega. Kontrollimise tulemused on teatatud kaadriosa-konnale. Suuremaks ettevõtmiseks on olnud üleinstituudiline elektrienergia kasutamise kontroll 1977. aasta kevadsemestril ja soojusrežiimi fikseerimine 6., 7. ja 8. õppehoonetes. Kontrolli vajalikkust tõendab see, et käesoleva aasta 14. veebruaril oli 6. hoone 309. auditooriumis temperatuur 3,5° C ja kõige soojemas auditooriumis (214) 10° C. Selline olukord võis tekkida mõnede töötajate halva töö ja instituudi halva varustamise tõttu kütteõliga. Administratsioon teeb kõik, et saada majja kvalifitseeritud ja korras lugu pidavad katlakütjad.

Õppe- ja informatsioonisektori pealüesandeks on õppuste korraldamine rahvakontrollidele ja informatsiooni levitamine rahvakontrolli töö kohta.

Toimunud kuuel õppusel on osalenud seni umbes 160 rahvakontrolli. Õppustega on haaratud enamus instituudi rahvakontrollitegevuse põhistuundi. Sisukate ettekanetega on esinenud J. Tanner, U. Tamm, L. Hansalu, E. Uus, E. Tõnismaa. Siinkohal suur tänu kõikidele meie õppustel esinenud seitsmeestele!

Õppe- ja informatsioonisektor on teeninud ära kriitika näitagitatsiooni ja rahvakontrolli stendi viitasa kasutamise eest.

Aruande lõpposas kõneles rahvakontrolli peagrupi esimees töökorralduse üldistest põhimõ-

testest. Ta märkis, et õige töökorralduse oluliseks osaks on ratsionaalne tööjaotus, mis puudutab eelkõige jaotust mitmesuguste kontrolliorganite vahel ja rahvakontrolli grupi sisetööjaotust. Viimane põhineb alaliste kontrolliülesannete andmisel gruppide liikmetele. Alalised ülesanded on antud umbes 70%-le liikmetest. See arv on optimaalne.

Grupi töö arendamisel oleme mõnevõrra vähendanud plaaniliste tööde üldarvu, jättes konkreetsete kontrolliülesannete arvu samaks. Kõik plaanilised ülesanded võib liigitada 3 gruppi:

* Profülaktilised kontrollimised, mida tehakse põhiliselt tegevussfäärides, kus võivad esineda häbed.

* Kaebuste ja avalduste kontrollimine.

* Kõrgemalseisvate rahvakontrolliorganite ülesandel tehtavad kontrollimised.

Seni on põhiliseks olnud profülaktiline tegevus. Igasugune kontroll saab olla efektiivne ainult järjekindla tegevuse korral. Selleks peab peagrupi sekretär arvestust kõigi ürituste täitmise kohta. Kui vaja, tehakse järelkontrolli.

Rahvakontrolli tegevuse põhi-probleemiks on ja jääb suurendada töö efektiivsust, mis seisneb kontrollimise põhjalikkuses, väärnähtuste põhjuste ja süüdlaste väljaselgitamise täielikkuses. See on oluline ja vajalik, kuid ikkagi vaid asja üks pool, sest lõppeesmärk on puudustest jagusaamine. Alles siis võime öelda, et oleme oma ülesande lõpuni lahendanud.

Aruandekonverentsil esinesid sõnavõttudega ka R. Munter, E. Risthein ja J. Toomaspoeg. Arutelu järel tunnistas TPI rahvakontrolli aruandekonverents peagrupi tegevuse rahuldavaks.

Õppe-informatsioonisektori esimees

MAANO KOPPEL

VÕIDUPÜHAKS

LAS POISID JOONISTAVAD SÕDA,
LAS OLLA ARMASTUS JA ELU,
LAS OLLA NAERU JAOKS MAAILM
JA TAEVAS OLGU RAHULINNUD VAID!

N. Jordanovi foto ajakirjast «Sovetskoje Foto».

9. MAI

KUSKIL EHK VANA,

ROHTUNUD KRAAV

KÜSIB VEEL: MÄLETAD, MILLAL?

PÄIKESE RÕOMUS

KEVADETRAAV

TEMAGI ÕITEGA SILDAB.

KUNAGI SÕJA

LAHTINE HAAV

NÜÜD JUBA UNUDE KILLAS.

AEG AGA, IKKA

VANEMAKS SAAV,

UUT MEIE TEEDELE PILLAB.

VÕTA TAAS SEEME,

KODUNE MAA,

KASVATA VÄGEVAD VILJAD!

KUIGI MEIST IGAL

ANDA VAID RAAS,

ANDKEM TA, VARÄ JA HILJA!

OTTO ROOTS

Asudes vaatlema üliõpilaskuju eesti praeguse proosas, meenub kõigepealt U. Mikelsaare «Ohver», kas või seepärast, et sellest hiljaaegse muusika — märtsikuu «Noorused» — juttu oli. Arvustuse autori S. Hallikuga võib mitmeski punktis nõustuda. Teadus ega elu pole võidujooks. Esikoht või õpikulehekülgedelt oma nime leidmine pole eesmärk omate. Ning loosung «mees peab tarkust taga nõudma» jääb õndsalt kõlama, kui see peab tuleb auahnusest või hirmust teistest kevemuks, kui mees pole veendumisele jõudnud, et just see tee on eneseteostuseks ainuvõimalik. Küllap tekib analoogiline õpituderialas peitumise tunne suurel osal kõrgkooli lõppetappi jõudnud noortel tegelikele töövõimlasile ja perspektiive sisseastumise aegu tehtud plaanidega kõrvutades. «Peatumine», väärtuste ümberhindamine nõuab aga tihti rohkem julgust, kui oravana rattas edasi jooksmine. Laiemat kõlapinda leidmast takistab «Ohverit» vast liialt väike distants

Mikelsaar, U., «Ohver», Tallinn. «Loomingu» Raamatukogu, 16, 1977.

autori ja peategelase vahel. Individuaalne kogemus pole saanud terviklikuks kunstiliseks üldistuseks, mida probleem vääririb. Seda võib aga öelda ka kahel järgmisena vaatlusele tuleva raamatu kohta.

Mitmes mõttes otse vastupidine «Ohverile» on K. Saaberi romaan «Raske veski». Peategelane, nimeliselt küll filoloog, üliõpilane Klaas Argus ei näi teadvat, mida või miks ta ülikoolis õpib. Lõpuks see viljatua sümbioos katkeki, «omal soovil, mõjuvate põhjusteta». Ainus ajas ja ruumis tudengiseisust rõhutav sümbol on ülikoolihoone põlemine ja raamatukogu evakueerimine selle järel, aga rohkete sümbolite hulgas ei oma seegi eriti määravat tähtsust. Kaastudengite jääb Klaas raskesti mõistetavaks eemalseisjaks, ning küllap osale lugejatestki. Peategelase suurimaks kireks ja kutsumuseks on sukelduda akvalangiga järve põhja. Niisamuti, nagu ta veteriisil külaliseks ja vaatlejaks

Saaber, K., «Raske veski», Tallinn, «Eesti Raamat», 1976.

Üliõpilane & kirjandus

on, püüab ta vaatlejaks olla ka elus. Vaatlejaks jääda on aga raske. Armastus, noormehe elu põhiline sisu raamatulehekülgedel, see armastuski võib osutuda raskeks, nõndasamuti, nagu vahel järvepõhjas õlgadele rõhuveemass äkitselt raskena tundub. Ja see raskus võib panna mõndagi uuesti läbi mõtleva, ümber hindama. Annab sellest tunnistust kas või peategelase lause tagasivaates romaani tegevusajale — see oli siis «kui rahu polnud veel tubli rahu». Nii et kuigi Klaas Argus pole just tüüpiline tudeng ning tema eneseteostus on suunatud pigem sisse- kui väljapoole, on see siiski lugu noore mehe eneseleidmisest.

Omapärase pildi üliõpilase mõttemaailmast loob O. Rem-

sujev oma «Homses karikakaras». Raamat sai ilmumise järrel aktiivse, enamasti negatiivse kriitika osaliseks. Tihti lähtuti seejuures mõttekäigust: minu arvates ei tohiks noored olla sellised — noored ei saagi olla sellised — lugu on ebatõepärane — halb. Poleemika aktiivsus annab siiski tunnistust, et midagi olulist «Karikakras» puudutatud oli. Vormilist külge puudutav kriitika on muidugi õigustatud, sugestiivne jutustamisoskus ei korva keelelist ebaühtlust, kohati hüperboliseeritud olukordi ja tegelasi. Aga sisu?

Edukas filoloogiatudeng, aktiivne komsomolitegelane, loengute üldise vabakuulamisõiguse eest võitleja Artur Aamer ei suuda otsustada, mida ta tahab. Isegi armastan — ei armasta on liiga keeruline probleem. Oma arvamuse puudumine sunnib teistegi otsuste tegemisel liisku heitma. Kuidas on ta selleni jõudnud? Keskkoolis seadis väike sõprading endale eesmärgiks «lammutada väikekodanlik kultuur!» Raamatut ongi süü-

Remsujev, O., «Homses karikakar», Tallinn, «Loomingu» Raamatukogu, 10/11, 1976.

distatud kultuurivaenulikkuses, aga Dostojevski eelistamine Vildele ei tohiks veel seda tähendada. Noorusele omane protest stereotüüpse mõtlemise vastu üldse, mille allikaks just väikekodanlikust peeti, kipub vanemaks saades laiali valguma, objekt kaotama. Kunagine

«kooli suurim päti» jõuab — iseseisvalt — järeldusele, et «tööd tuleb teha» ning seab eesmärgiks kahekümne seitsmeselt dotsendiks saada. Teine sõber meisterdab töökojas hauakive, kolmas õpib ülikoolis eriprogrammi järgi, rahuldub seejuures aga kõrtsipoeedi ja «filo» soofi kuulsusega. Arturile ei tundu ükski neist võimalusest sobivana. Protesteeriks edasi, aga mille vastu? Iga otsustus tooks kaasa vastutuse, vastutata aga ei tahaks, kas või iseenese ees... Ka otsustusvõimeus väsitab, Artur tahab, et talle «jääks vaid tühjus, mis teda edasi veaks» — aeg lähel ju, midagi tuleb nagunii.

Mõttetuks muutunud protestiloosungid küll põletatakse lõpuks, aga see on valuline protsess, vist igati häid jaoks...

JUHAN HABICHT

NALJANATUKE

Külaline, kes asjatult püüab kanapojast jagu saada, ütlevad kelnerid: «Paistab, et see kanapoeg on inkuabaatorist tulnud.» «Miks monsieur nii arvab?» küsib kelner. «Ükski olend, kellel on ema, ei ole nii tuim.»

...

«Andestage, prelli, kuid te olete mu lõplikult ära piinanud: kaotasin ühe ja rahu...», räägib noorele neiu talle naaber. «Ma ei saa teile nii ruttu vastata, hämmeldub neiu, «rääkige enne mu isaga.» «Mis? Kas ka tema harjutab päevade kaupa klaverit?»

...

Teenistaja tuli tööle tunnialalise hülinemisega, üleni sidemeis. Üle- mus küsis, miks ta hülines. «Kukkusin viiendalt kõrruseit alla.» «Noh, ja kas kukkusite terve tunni?»

Ajakirjast «Krokodil» tõlkinud TOOMAS MIRING

KEVADVÄSIMUS EHK TUIMADE TUNNETE AEG

Muide, küsimus pole üldsegi kevades ja ka mitte tunnetes, kuigi räägitakse, et just kevad on tunnete ja looduse tärkamise aeg. Küsimus on kõige nooruslikumas, mis üldse maailmas võib olla — elurõõmus.

Tundub, et TPI tudeng on küll sel ajal puu otsas olnud, kui elurõõmu jagati. Ja siis, kui ta ükskord alla viitsis ronida, olid paremad palad ammu läinud. Järele oli jäänud vaid kamalatüvis ükskõiksust, toobri- täis saamatust ja tüdritüvis tuimust. Kuna päris tühjade taskutega on ka napp minema lonkida, võttis leplik tipikas seda, mis võtta oli.

Ja olgu nüüd milline aasta- aeg tahes, krooksugu konnad või langegu helbed, ikka võib meil üliõpilasküsimus (???) näha seinte ääres või kõikvõimalike postide najal püstijalu kevad- (suve-, sügis-, talve-) väsimusest tukkuvaid üliõpilasi.

Vaatad, seisab noormees. Muidu päris tore poiss, teksad jalas,

habe aetud, aga pilk on malbe ja häbelik nagu polekski veel puberteedieast välja jõudnud.

Muusika mängib ja mängib, diskor on enmast juba ammu tühja saali nukrusest välja lülitatud ja aina rohkem hoogu minnes ei lase end sellest tuimast õhkkonnast sugugi häirida. Ümber postide ja puhveti aga seisavad noored mehed. Nad justnagu ootaks midagi, kuigi nende nägudele on tõmmatud maskid allkirjaga: «Tantsiks pisut, aga ei viitsi...»

Vaatad tüdrukuid. Seisavad enamasti karjakaupa või siis saalivad mööda treppe ikka üles ja alla, alla ja üles. Üks kenam kui teine, teksad jalas, suud punased kui kirsimarjad. Vaata- vad otsivalt ringi, näole aga püüavad manada ükskõikset ilmet: «Tühja sest tantsust, mul siin palju sõpru...»

Ja nii need noormehed seisavad, suutsud käes, ootavad, et äkki juhtub midagi? Ja nii need tüdrukud sõelu-

vad stia-sinna, ise ärevalt ringi vahtides, äkki juhtub midagi?!

Ning siis! Pole mõeldud kahte tundigi esimese plaadi keerlemise panemisest, kui juba ilmuvad ka esimesed eelsoojendusega edukalt lõpule jõudnud, veidi elavenenud noormehed. Vaatamata silmipimestavale valgusele ja delatit õlg-õla kõrval tühja saali põrmitsevatele rahvahulgale astuda siiski tantsupõrandale astuda esimene arglik paar.

Edasi läheb hoopis huvitava- vaks. Kõigepealt ehmuib diskor ja püüab oma ulmemaailmast maa peale tagasi jõuda, sest tema kujutluses rõõmsa ja särtsu täis rahva asemel, kes rea- geerib igale sõnale ja helivir- vendusele, on tantsupõrandale kogunenud juba kolm-neli na- tuke ümest, kevadisi porikär- bseid meenutavat paari. Seejäre- lel aga võib kõikjal näha imes- tavaid, üllatunud nägusid: kas sa näe, selle peale nagu ei tul- nudki, et võiks tantsida!

Möödub veel mõni hetk ja saal ongi täis juba peaaegu tudengeid meenutavat seltskonda. Kuid kahjuks on see peaaegu enamasti saavutatud kalli raha eest pühvetist või baarist. Poissid, pidu!

Kui Sa natukausi mõtleksid sellele, et tudengipõli — see kii- re, meeletu ja kubitav aeg — võib niimoodi poste tootades ja millestki suurest unistades täiesti märkamata mööda li- biseda! Ja kui Sa siis üksa kord ärkad, avastad ehmatusena, et juba on lootusetult hilja.

Kui õige järgmine kord püüaksid seda kollast, põletavat tuld, mida ränga hinnaga eest kohvi kõrvale sisse kallada, teida iseendast? Kui võitaksid ja vis- kaksid nurka ükskõiksuse, tui- muse, eelarvamused, arguse, oleksid SEE, KES SA TEGELI- KULT OLED — noor, natuke meeletu, energiat ja elurõõmust hõõguv tudeng!

KRISTA SUUR IL-61

Alljärgnev populaarteaduslik artikkel on koostatud 1977. a. poliitilise ökonomia alaste üliõpilaste TÜ konkursil esikoha pärinud ja vabariiklikul konkursil laureaadidiplomiga auhinnatud töö «Maailma rahvaarvu kasvu ning toiduainete tootmise probleemid ja perspektiivid» alusel.

Õhtu laskub suurlinna kohale. Pilvelõhkujatel süttivad mitmevärvilised kutsuvad reklaamtu- led. Temal — ühel poolest mil- jardist, keda Damoklese mõõga- na ähvardab alaline nälj — on pea täis muremõtteid.

Toiduprobleem on maailma teravaimad probleemid, mis muutub inimkonna suureneades üha põletavamaks. Mis ootab meid aastal 2000, aastal 2100? Kas elame armsaks saanud Maal või moodas kosmosekompleksis? Kas meie toidulaul on süntee- tiline liha või krillisalat?

MINEVIKUST TÄNAPÄEVA

Ürgajal oli rahvaarv äärmiselt väike. Hinnangute põhjal elas 7000 aastat tagasi Maal vaid 30 miljonit inimest. Et elu sõltus täielikult loodusest, võis inim- kond lühikese ajaga mitmekor- distuda, aga ka kiiresti vähe- neda.

Orjanduslikes ja feodaalriiki- des säilisid varajastest abielu- dest tingitud suur sündimus ning epideemiast, näljast ja sõdadest põhjustatud suur sur- mus.

XIX sajandil kiirenes rahva- arvu kasv Euroopas. Põhjusteks olid tööstusrevolutsioon ja edu meditsiinis. Käesoleva sajandi alguseks elas maailmas 1,7 mil- jardt inimest.

Ränki kaotusi toonud sõdadele järgnesid «demograafilised plah- vatused». Neist võimsaim oli pärast Teist maailmasõda.

Euroopas algas 1960-ndail aastail liibe alanemine. Praegu äh- vardab SDV-d ja SFV-d, Aust- riat ja Ingismaad «vananemi- mine». Sama saatus tabab näh- tavasti ka Belgiat ja Rootsi.

Aasias, Aafrikas ja Ladina- Ameerikas algas rahvaarvu tor- miline kasv Teise maailmasõja järele pärast riikide iseseisvu- mist. Üksikutes riikides lähenes sündimus bioloogiliselt võimali- kule maksimumile.

Mõnedes Aasia maades on ha- katud ellu viima sündimuse re- guleerimise programme. Püü- takse keelata varajasi abielusid ning piirata perekondade suu- rust. Ideaaliks peetakse viieliik- melist perekonda. Näiteks on Hiinas tõstatatud loosung «Üks laps — suurepärase, kaks — hea, kolm — aitab, nelj — liiga palju». Kavade ellu viimine pör- kab suurtele raskustele. Nii on praegu Iraani pealinnas Tehe- ranis 1500 alla 15-aastast abi- elunaist, kuigi seaduslikult võib abielluda 16-aastaselt. Mitme- legi programmi innukale pool- dajale on see läinud maksma ministriportfelli või kuberneritooli.

Arengumaades väheneb sure- mus aeglaselt, kuid pidevalt. Laste hulgas on see siiski veel väga suur. Boliivias ja Haitil ei ela viieaastaseks saamiseni iga neljas laps.

INIMKOND AASTAL 2100

Rahvaarvu kasvu prognoosi-

DAMOKLESE MÕÕGA ALL

PRIIT KASEPALU TP-41

mist raskendab see, et mitmetes maades pole rahvaloendus läbi viidud või toimuvad need har- va. Oma riigi alamaid ei ole loendanud Afganistani ja Etiop- ia valitsused. Üks loendus on olnud Hiinas, kõige rahvaroh- kemas riigis. Hinnanguliste and- metest võib inimkonna suu- rust määrata umbes 5% täpsu- sega.

Praegu on maailmas keskmi- ne live 1,85% aastas. Kõrgem on see Aasias, Aafrikas ja Ladina- Ameerikas, madalam Euroopas ja Põhja-Ameerikas. Aastas suureneb inimkond 80 miljoni võrra.

ÜRO eksperdid koostasid rah- vaarvu kasvu prognoosi aastani 2100. Teadlased peavad praegust kõrget sündimust arengumaades ajutiseks ja mööduvaks. Arva- takse, et 80-ndail, eriti 90-ndail aastail liive langeb. Seda põh- justavat tööstuse areng, rahva elu- ja kultuuritaseme mõnin-

gane tõus ning naiste osa suure- nemine riikide elus. Suremus langus viib selleni, et paljulap- selisus lakkab olemast perek- onna eesmärk. Kaob psühholoogiline motiiv — laste surma- kartus.

Kui praegu ületab inimkonna suurus 4,2 miljardit, siis prog- nooside kohaselt elab maailmas 2000. aastal 6,5 miljardit ja 2100. aastal 12,3 miljardit inimest. Sel ajal elab linnades üle kolmveer- randi inimkonnast. Eriti kiiresti kasvavad hiidlinnad. Moodustu- vad mitmekümne miljoni elanik- kuga linnastud. Suurlinnades kerkimist oodatakse Lõuna- Ameerika vihmametsades ja Aafrika seni asustamata aladel. Linnastumine muudab elanik- konna toiduainetega varustami- se tunduvalt raskemaks ja kee- rulisemaks.

On tehtud julgeid projekte, mis võimaldaksid Maal elavate inimeste arvu vähendada; viia inimesi elama kosmosesse. Soo- vitatakse ehitada kosmoses nn. suurpaneelasulaid. Eluhoonete detailid viiakse kanderakettide- ga kosmosesse ning monteeri- takse seal kokku.

USA füüsikaproffessor J. O'Neill soovib osa inimkon- nast asutada Kuu-lähedasse kosmoseruumi. Eluasemeks pöörlevad hiigelsilindrid, kus pole puudust õhust, veest ega vabast maast. Teadlane arvab, et lähema saja aasta jooksul on tehniliselt võimalik kosmosesse asutada 90% inimkonnast ning Maale jääks 1,2 miljardit ini- mest.

Need on kavad, mis põhinevad

inseneriarvutustel. Kas projek- te teostada tuleb, on isegi küsimus.

NÄLG JA ÜLETOITUMINE — KAKS ÄÄRMUST

Toidu energiasisaldus peab olema võrdne inimese energia- kuluga. Kui tasakaal on rikutud, kannatab tervis. Energiakulu sõltub kliimast, inimese tööalast, vanusest ja soost.

Meil kehtivate normide alusel peab vähesed füüsilise töö tegi- jate päevane toit sisaldama 2200–2800 kcal, olulise füüsilise töö tegijal 2500–3200 kcal, üliõpilastele 2800 ja noor- meestel 3300 kcal. Toit peab si- saldama nii taimseid kui ka loomseid toiduaineid.

ÜRO andmeil kannatab ala- toitluse all ligi pool inimkon- nast. Alaline toidupuudus ja krooniline nälj valitsevad Lõu- na-Aasias, Saharast lõunas asu- vates riikides ning mitmetes Ladina-Ameerika maades. Troop- lises Aafrikas, Kagu-Aasias ja Okeaanias lõpevad toiduvarud enne uue saagi koristamist. See tingib perioodilise nälja. Nälj on muutunud arenguriikides sadade miljoni inimeste tra- göödiaks. Kui inimene on seal vaene, kannatab ta aastast aas- tase juurviljast, süües vähe- sest juurviljast või riisist ja til- lukest. Ilevatkest koosnevat taimetoitu.

Tööstusmaades on probleemiks saanud ületoitumine. Ei arves- tata linnamugavustega kaasne- vat energiakulu vähenemist ning süüakse harjumuspäraselt vanaviisi.

(Jätkub järgmises numbris)

ALGAJAIST MATKA „ISADEKS“

TPI matkagrupi koosseisus käisid üliõpilased Ester Parts (Showsky) TP-21, Helgi Koppel TP-21, Ülle Hiilaid (Merkuur) TP-21, grupijuht Lea Paltsep TL-41, Lea Lemmegas TI-41, Harri Tilk TP-21, Aivar Sõrm TP-21, Kalle Korjus EE-41, Kalev Kase EE-41, Peep Valistu EE-41 ja Urmas Elmik ERKI-st II kategooria suusamatkal Koola poolsaarel. Sama marsruudi läbis ka TA Keemia Instituudi matkagrupp, kes oli matkaasjanduses hästi kodus ning kelle liikmeid me seetõttu hakkasime matka isadeks nimetama.

Järgnevas kirjatükis on toodud mõned leheküljed meie matkapäevikust. Väljendused on selles ehk liiga tudenglikud, kuid matkapäevik (eriti pliiatiga kirjutatud originaal) pole blanketile täidetav dokument.

Pühapäev, 12. märts.

Ärkasime rongis pool viis. Pesime viimast korda enne matka. Pidime teele asuma Apatitõst. Viskasime asjad vagnu esikusse ja loomulikult vale ukse ette, s. t. pildusime kompsud ja suusad valele poolelemaha ning pidime ise passima teisel pool rongi seni, kuni see lahkus. «Isad» olid taibukamad. Maabusid kohe õigele poolele.

Apatitõst väljus rong Kirovskisse peate poolt seitset. Kirovskis kaubeldi meie lõuna aegu mingi auto, mis pidi meid linnast välja viima. Kõige alla loobiti kogu varustus, siis kiht «isad», siis kiht meid ja jälle kiht «isad». Auto raputas kerget, pöörutas natuke ja peatus. Olime jõudnud kohta, kuhu oleks saanud tulla iga viie minuti tagant meie ootekohas peatunud bussiga. Tõmbasime esimeseks pikemaks rännakuks kottid selga ja alustasime. Grupijuht Lea arvas, et ükski suusamatk pole õige matk ilma jalgsi käimiseta. Kui päris mäe otsa olime jõudnud, sõitis meist mööda buss, noh selline, millega oleksime oma eesmärgile õige lähedale jõudnud.

Peagi leidsime koha, kus sai suusad saabastele alla monteerida. Algas suur häda, häda suuskade pärast. Esiteks ei läinud meist poolele suusad alla. Teiseks olid veerand suuskadest õrvamata. Kolmandaks polnud matka lõpuks meie grupis kedagi, keda TPI suusabaasi suusad-poleks ait vedanud.

Kurule jõudsimel pool neli. Algas laskuraine ning koos sellega uued hädad. «Kutsikad» — nii kutsusime taha seotud varusuksi — olid liiga pika nõõri otsas. Kukkusime nende otsa, kukkusime niisamagi, upitasime end üles ning kukkusime uuesti ja uuesti.

Esimese matkapäeva üllatuseks sai veel meie puudulik mägede kõrguste hindamine. Pahatihti kippusime tõusu kõrgust ülehindama,

langust aga lühemaks pidama. Uhasime poole kuueni mööda tassist maapinda. Päevaplaanist jäime paari kilomeetri võrra maha. Laagri seadsime toredasse metsatukka. Ja jällegi meie puudulik ettevalmistus! Telk jäi lontli... Pärast päevast vatti kulus puhkus marjaks ära.

Pühapäev, 19. märts.

Seljakott rõhub, suusad vist ei libise, tuul viskab sülega lund näkku.

Urmas on täna nagu arust ära. Jugab ees, justkui oleks tal tuli taikus. Jälle on vahemaa kuskil 10 meetrit. Tuisk on jõudnud raja kustutada. «Pinguta, Lea! Sa jõuad järele, jõuad, jõuad, jõuad!»

Tagasi vaadates paistab, et olime ikka tõusnud ka — natuke. Teist pole näha. Jälle on vist kellelgi suusk lahti läinud.

Tuleb oodata. Aivar, Kalle ja Peep parandavad Showsky suuski. Tema saabastega on üldse kena lugu. Saabaste nr. 38 asemel selgus, et jalanõud kannavad numbrit 36. Andis Estril neid alles jalga punnitada! Praeguseks on ta sokkidest juba loobunud.

Imelik, väsimust polegi. Üldse on kummaline, et pärast ükskõik kui rasket mäest üles saamist (aga mäed on umbes kolme-nelja Muna-mäe kõrgused) pole üldse väsimust, on ainult üüratud vaated, kui Peebu sõnadega väljenduda.

Ega sel tänaselgi kanjonil viga pole. Aga tuleb edasi rühkida. Seisimine siin karmis kliimas ei taha kuidagi passida.

Obmannõi kuru all teeme lõuna. Merkuur toob toidukoti lagedale. Pügime suitsukala koos lisanditega (näkkleib, kuivikud jt. parimad road). Magustoiduks on mesi sidrunitega. Lausa uskumatu, et miski võib olla nii maitsev!

Teiselpool mäe säras päike. Ei mingit tuult. Paistis tundra, kuskil 200 km taga asus Põhja-Jäämeri.

Ohtuni sõitsime mäest alla. Kui läks väga kiviseks, võtsime suusad ait ja tatsasime jalgsi. Mõni potsatas siin-seal lumme, kuid üldiselt erilist klassi kukkumist keegi üles ei näidanud. Piigadest oli Helgi enne Koolat piisava laskumistehnika omandanud, teised said nipid siin selgeks. Eriti silmnähtava arengu oli läbi teinud Merkuur.

Ohtuks jõudsimel oma matka viimase kuru alla. Otsisime sobiva laagripaiga. Nagu tavaliselt püüdis Tilk oma rolli sisse elada. See roll oli üks raskemaid. Tuli jälgida, mida «isad» teevad, ise kõigest viilida ning külmus lööda. Kalev ja Kalle läbasid poole tunni pärast meid teega kostitada, kuid ette rutates peab ütlema, et neil läks ämbritäie tee keetmiseks 40 minutit.

Aivar, Harri, Merkuur ja mina olime telgis. «Harri, too need kuuseoksad siia», ütles Aivar. Tilk ei teinud kuulimagi. Natukese aja pärast tuli Merkuur järgmise oksasülemiga. «Harri, mine too oksad siia», soovitas Merkuur. «Aga ma pidin juba ahjupuid tooma minema!» «Hea küll, mine siis ja too puid, ma toon need oksad ise ära.» «Ei», lausus Tilk asjalikul ilmel, «me võime ju koos (!) algul oksad tuua ja siis koos (!) puude järele minna.»

Pisike Merkuur pidi lõpuks ükski kogu töö ära tegema, saatjaks Tilk.

Ohtul, kui magama kobisime, sai naerda nagu tavaliselt Peebu ja Tiiga nalju. Just õiste valvekardade ajal avastas Tilk, et paarist nädalast matkast hakkavad ta juuksed kollektiivse moodustama. «Virmalised! Tahate virmalisi vaadata?» küsisid kokanaadi poisid, kes väljas nõusid pesid. Kogu grupp tungles telgisuus. Virmalised mängisid, telgist kostis norskamist, oli möödunud veel üks matkapäev...

LEA LEMMERGAS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105
106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120

RISTSÖNAD

Paremalt: 5. «Kirjad Vargamäelt» autor (eesnime esitähena), 13. XX. saj. alguse eesti kirjanik ja publitsist, 16. Tegelane A. H. Tammsaare romaanist «Elu ja armastus», 20. Kaks tähestikus teineteisele järgnevat tähte, 23. Eesti revolutsioonilise liikumise tegelane, 26. O. Lutsu jutustus, 30. E. Zola romaan, 34. Kaks tähestikus teineteisele järgnevat kaashäälikut, 36. Mäemassiiv Bulgaaria edelaosas, 40. Teaduslik kraad (üh.), 42. Püha slp india usundis ja filosoofias, 46. Eesti poetess (eesnime esitähena), 53. Kirjas kasutatav lühend, 55. Kõrgõppeasutus Eesti NSV-s, 58. Üks Vargamäe Andrese tütardest, 63. Asundus Rapla rajoonis, 68. K. Capeki teos, 71. Eesti kirjanik, H. C. Andersen nim. preemia laureaat (eesnimega), 78. A. Kitzbergi jutustus, 86. Tiitani keemiline märk, 88. Valmistus, 92. Köstri osa kehastaja «Tallinnfilmis» «Kevades», 95. A. H. Tammsaare õpetaja Prüüli vallakoolis, 99. Imeliku osa kehastaja «Tallinnfilmis» «Kevades», (eesnime esitähena), 106. Suurepärane, 111. Tegelane E. Bornhöhe «Vürst Gabrielist».

Alla: 1. Teos «Ceterum censeo ehk jahedate suvede jütte» autor (eesnime esitähena), 2. Andrese osa täitja TRA Draamateatri lavastuses «Inimene ja inimene» (eesnime esitähena), 3. Eesti luuletaja (1875–1934) eesnime esitähena, 4. Prantsuse kirjanik XIX saj. 6. Kirjandusilmsi rühmitus Eestis XX saj. algul, 9. Vana, aastates (käändes), 11. D. Fonvizini komöödia, 13. Tõlkija ja kirjanduskriitik, 14. Tegelane A. Kaida loominguist, 16. «... ja marmor», 17. Krossi ja E. Niidu reisiraamat, 27. E. Miezelaite luulekogu, 50. Asi, 53. Eesti nõukogude keeleteadlane (eesnime esitähena), 56. Külanõukogu ja kloooster Harju rajoonis, 58. Teose «Haili hundi päevik» autor, 68. «... ja mehed», R. Janno noorsoojutustus, 73. Eesti luuletaja ja lastekirjanik (1901–1941), 75. Põhilselt rannaoletustiku kujutanud eesti näitekirjanik, 81. Üks Kalevipoja koertest, 92. Üks Kihnu Jõnni kehastajaid TRA Draamateatri lavastuses, 100. H. Sudermanni näidend, 107. Sarjas «Maailm ja mõnda» 1974. aastal ilmunud teos.

NB! Lahendatud mõistatus tuua TPI raamatukogusse koos nime ja rühma tähisega!

TPI LEIUNDUSTEGEVUSE ÜLEVAATUS TPI LEIUNDUSTEGEVUSE ÜLEVAATUS

21. aprillil TP-s avaldasime TPI leiundustegevuse järjekordse ülevaatus, tingimused. Siinkohal lisame neile täienduseks veel mõned punktid.

* Kokkuvõtte tegemisel lähtutakse järgnevast summeerivast punktitaabelist. Prioriteeditõend — 1 punkt. Positiivne otsus NSVL autoritunnistuse väljaandmise kohta — 3 punkti. Positiivne otsus patendi väljaandmise kohta välismaal
1) esimese kontroll- või edasilükatud ekspertiisüsteemiga riigis — 4 punkti,

2) järgnevaies kontroll- või edasilükatud ekspertiisüsteemiga riigis sama leiutise kohta — 2 punkti,

3) avaldussüsteemiga riigis — 1 punkt.

Juurutamine (tõestatud aktiga) — 3 punkti.

Litsentsimüük
1) patendiga kaitstud leiutis — 15 punkti,

2) patendikaitset mitteomav leiutis — 10 punkti.

Dokumentatsioonile ülevaatus korras välismaale edasi antud leiutis — 10 punkti. Ratsionaliseerimise ettepaneku tunnustus — 1 punkt.

* Võrdsete tulemuste korral eelistatakse leidurit, kel on rohkem positiivseid otsuseid autoritunnistuse väljaandmise kohta. Kui ka antud näitajad annavad võrdselt tulemust, võrreldakse juurutatud leiutiste arvu.

* Välispatente arvestatakse ainult sel juhul, kui nende kohta pole otsust kehtivusaja lõpetamise kohta.

* Parimaid leiureid premeeritakse. 2 esimest preemiat à 100 rubla, 4 teist preemiat à 75 rubla, 9 kolmandat preemiat à 50 rubla.

Juhul, kui parima naisleiduri ja noore leiduri punktid ei too neid esimese viieteistkümneme hulka, eraldatakse nende premeerimiseks kaks kolmandat preemiat.

NB!

Kahe nädala jooksul on võimalus tutvuda TPI suajees E-teaduskonna üliõpilaste tulevase töötandriga. Üles on pandud näitus «EKE Projekti» projekteeritud hoonete makettidest ja fotodest.

Vastutav toimetaja
G. HAZAK

«Таллинский политехник», орган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института.

Trükkkoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk t. 40/42. Hind 2 kop.

MB-03600
Tell. nr. 1000

Toimetuse aadress: Tallinn 200 026, Ehitajate tee 5, TPI, 5. hoone, tuba 410, tel. 532-723.

PILTLIK PUUD HARIDUSELE. Kuus hommikut nädalas. Neli või viis aastat. Istud. Kuulad. Vaatad. Kirjutad. Mõited. Kujuned spetsialistiks. Aga kõik algab uksest. Tavaliselt ei pane sa seda tähele. Ega ei peagi. Aga nii see on küll. Vahel ei avane-sulgu üks tükk aega. Siis on imelik. Vaikne. Pühade ajal. Vahe-

ajal. Suviti on jälle teised tulijad-minejad, kellest paljud on jääjad. Ja jälle... kuus päeva nädalas... Pildil meie endine peahoone, majandusteaduskonna oma maja, mida rahvasuus lihtsalt Kopli-majaks kutsutakse. Oma imene tegi pildi ka — MADIS UUSMAA, TP-41.

